

MAGYAR LAPOK

+ 3 lei

Taxa postală plătită
aprobării Dir. Gen.

Nagys. Ramaszetter Róbert urnak

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
V. évfolyam, 263 (1409) szám * Szerda, 1936 november 18

Főmunkatárs:
dr Gyáriás Elemér

A parlament mindkét házában az elnökség megalakulásával foglalkoztak

A képviselőházban két alelnök, a szenátusban az elnök ardeali ember

Bucuresti. Saját tud. A képviselőház hétfői első ülésén közfelkiáltással elnökké választották Saveanut, a múlt ülészak elnökét, aki rögtön elfoglalta az elnöki széket, megköszönte a beléje helyeztet bizalmat és arra kérte a képviselőket, hogy a tárgyalások során óvakodjanak a személyeskedő támadásoktól, mert ezek kedvezőtlenül befolyásolják a parlament tekintélyét a közvélemény szemében. Aztán beszámolt a kereskedelmi parlamentközi értekezletről, majd így folytatta:

— A múlt évben, mikor megkezdtük a munkát, a politikai eget felhők takarták. Ezúttal villámokat látunk, amelyek nyugati határainkon cikáznak. Nemsokára 18 éve lesz annak, hogy a Habsburg-birodalom összeomlása után az alba-iuliai gyűlés elhatározta az anyaországgal való egyesülést. Örök időkre szóló elhatározás volt ez, mert a mai Románia nem szerződés által létesült, hanem történelmi igazságosság teremtette meg. Mi, románok,

hű szolgálói vagyunk a békének és barátságos viszonyt óhajtunk minden néppel. Mikor román hazánk területi épségéről van szó, mindnyájan áttörhetetlen falat fogunk alkotni határainkon.

Ezután az alelnökök megválasztására került a sor. Az első szavazásnál a törvényes többséget elnyerték: Fotino 147 szavazattal, Partenie Dan 130 szavazattal és Lobonțiu Emil 117 szavazattal, akiket az elnök megválasztottaknak nyilvánított. A többi helyek betöltésére kedden kerül a sor.

A választást megköszönő beszédekben Partenie Dan Ardeal jelentőségére mutatott rá az állam politikai életében. Lobonțiu Emil annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a választás nem neki, hanem Ardealnak szól s hangoztatta annak szükségességét, hogy minden román közötta legteljesebb lelki egység alakuljon ki.

Elnökválasztás a szenátusban

A szenátusban minden úgy történt, ahogy a kormány a kedd délben tartott miniszteri értekezleten elhatározta s amely megoldást Dimitriu és barátai kénytelenek voltak magukévá tenni. Közfelkiáltással Dimitriut választották meg elnöknek, aki azonban, hivatkozva a királyi szövegre, amely összetartásra hív fel, lemondott az elnökségről a másik jelölt, Lepedatu javára, akit erre elnöknek nyilvánítottak.

Az alelnökválasztáson keresztülment a hivatalos lista. Megválasztották: Alimanesteanut 415, Sandulescut 138, Purcareanut 136, Ciugureanut 130, Maximilian Hanmant 126 és Banescut 123 szavazattal. Laorentiu Oanea csak 24 szavazatot kapott és kiesett. Kesztorok lettek: A. Alimanesteanu, Cozoiu, Damian, Misu Marinescu, Emil Diaconescu és Zotta tábornok.

MINISZTERTANÁCS A PARLAMENTI MUNKARENDRŐL.

Bucuresti. Saját tud. Hétfőn délben minisztertanács volt, amelyen a Dimitriu-kérdés megoldásán kívül pontosan megállapították a miniszterek parlamenti munkarendjét, vagyis előre kijelölték, hogy mely napokon, mely miniszterek vesznek részt a szenátus és a képviselőház ülésein? Ezenkívül elfogadták azt a javaslatot, hogy a stilszta templomok, amelyeket a hatóságok bezártak, koboztassanak el az állam javára.

GURIE METROPOLITA ÜGYE A SENÁTUSBAN ÉS A PÉNZÜGYMINISZTERIUMBAN.

Bucuresti. Saját tud. Tegnap délután a szenátus első ülésén megjelent Gurie metropolita, mint jogszerinti szenátor. Megjelenése

feltűnést keltett, mert a metropolita tudvalevőleg föl van függesztve. Ma napirend előtti felszólalásban többen is fogják kérni, hogy a szenátus elnöksége tiltsa ki a felfüggesztett főpapot.

Bucuresti. Saját tud. A chisinaui pénzügyigazgatóság rendeletet kapott a pénzügyminisztertől, helyezze zár alá Gurie metropolitának és testvéreinek vagyonát, akinek büntetésével a főpap szabálytalanságait elkövette.

Az olasz királyt császárrá, Mussolinit Itália vezérévé emelik

Ujabb híradások a fasiszta Nagytanácsról

Rómából jelentik: A fasiszta nagytanács holnapi ülésén hivatalosan mondják ki az olasz uralkodó császárrá való emelkedését. Uj közjogi állást létesítenek Mussolini részére is, aki eddig mint a fasiszta-párt vezére és Olaszország miniszterelnöke szerepelt. Most Olaszország vezérének kiáltják ki; hivatalos címe ez lesz: „Duce d'Italia”. Ebben a minőségében a szuverén uralkodó és a miniszterelnök között áll. Még nem tudják, hogy megtartja-e miniszterelnöki tárcáját.

Kisebbségi totalitás

(S. I.) — A Magyar Párt országos intézőbizottsága szaggatott tömör szakaszokban marokolta egybe azokat a jelenségeket, melyek ma az ország magyar nemzetiségű lakóinak életére legjellemzőbbek. Minden tömör szakaszban figyelemztetés van, hogy a közéleti és magánéleti nehézségek között sorsunk öntudatos felfogása, s ehhez képest való alkalmazkodásra van szükségünk.

A minap a mi lapunk és más újságok között arról folyt vita, hogy: *ki hái végül is a magyar?* Szörnyű csapás az rajtunk, hogy nemzetiségi helyzetünk tizenhét év óta esztendőjében sem vagyunk még tisztában azzal, meddig nyúlnak el népi életünknek a határai és kik azok, akikre békés munkában, nehéz pillanatokban egyaránt számíthatunk. Minden bajunknak és ügyefogyott tehetetlenségünknek egyik legbővebb forrása ez.

A vihar előtt, a sárgás kísérteties világításban különösen éles vonásokkal mutatják meg magukat az emberi arcok és a tárgyak körvonalai. Ebben a légkörben, melyet a politikai élet fordulatai ugyancsak ismernek, ugyancsak a világgosszaggal és élességgel tárják fel titkaikat a kérdések.

A sok bizonytalan meghatározás között, melyek a különböző felekezeti és nemzetiségi, érzelmi és pusztán érdekből való szempontok dögében igazságot szeretnének tenni, biztosan és határozottan emelkedik ki az a meghatározás, mely mindegyikre tekintettel van és egyre sincsen: nekünk itt ezen az ősi földön, ma olyan férfiakra, asszonyokra, fiúkra, leányokra és gyermekekre, olyan családokra van szükségünk, kik *nem tudnak és nem akarnak* mások lenni, mint egyesegyedül és csakis magyarok.

Csak magyarokra van szükségünk és egészen magyarokra, nemcsak az érzelmi közösség hiánytalan teljessége, nemcsak a társadalmi összetartozás töretlen folytonossága érdekében, hanem önfenntartásunk politikai, szellemi, gazdasági és anyagi szempontjaiból is.

Kár azon vitatkozni, hogy vallása szerint ki a magyar. támadással való védekezés pedig a hangos tiltakozás szerény összehívás ellen, melyeken a valóban érdekeltek kiegészítést kérő egyszerű, csendes levelekkel segíthettek volna. Főlöszleges és meddő foglalkozás kusza tünetek között összefüggést keresni és meghatározásokkal bajlódni, melyek a meghatározhatatlan körülményekre akarnak vállalkozni.

Az orvososság egyszerű: *kemény és magas mértéket kell felállítani és ez alá a mérőléc alá odaállítani mindenkit sorra, aki a magyar közösségnek tagja akar lenni.*

A drámai pillanatokban, a kötelességteljesítés óráiban eszerint a mérőléc szerint gyülekeznek az emberek. A kisebbségi lelki szervezkedés titka. úgylátszik, éppen az: meg kell találni a módokat és eszközöket, hogy ez a mérőléc az élet csendesebben folydogáló epikai szakaszaiban is működjen és válogassa az embereket. A maguk akaratának, a maguk gyengeségeinek és önzéseinek rostáján keresztül.

Ennek a mérőlécnek érzelmi és kulturális, politikai és gazdasági oldalai vannak, ezeken az oldalakon pedig éles és határozott fokozatok.

Nem elég, ha valaki a léc érzelmi oldalára áll, kijelenti, hogy magyarnak érzi magát és ennek ellenében a magyar közösségtől védelmet, a magyar együttélés gazdasági hasznaiból részesedést követel. Aminthogy az sem elég, hogy a léc kulturális oldalához lapulva azt mondja valaki, hogy magyarul írok és olvasok, a magyar nyelven keresztül szoktam a világ gondolataiból meríteni, ezért jogosan követelhetem ugyanezt.

Ezekből csak az illetőknek maguknak van hasznuk, semmi haszna azonban nincsen a nemzeti közösségnek! **Ahogy az államok nem**

lehetnek el adók nélkül, katonai szolgálat nélkül és polgárai egyéb súlyos kötelezettségei nélkül, éppen olyan kevéssé maradhatnak meg nemzeti közösségek igazi élő és ható közösségeknek — télen érzelmek és mozdulatlan nyelvek segítségével.

Az egész magyarságnak, a teljes és kizárólagos magyarságnak, a csak-magyarának drámai és politikai nélkülözhetetlensége különösen nehéz pillanatokban mutatkozik meg.

E feszültségek közepén nyilvánvaló és tagadhatatlan valóságként lép mindenki elé az a megismerés, hogy semmit sem ér az olyan magyar a közösség számára, ki érzelmi erőt különböző népek között osztja meg és a konfliktusok pillanatában nem tudhatja, hogy melyik fél számára merítsen bátorságot és kitartást ezekből az érzelmekből.

Ilyenkor azt is be szokták látni a kényelmesekek és azok, kik gondolkozni is lusták, hogy erre a teljességre már régen szükség lett volna: a gazdasági erők gyűjtésének, a független egzisztenciák teremtésének, az anyagi erőirtartások halmozásának békésebb, csendesebb korzakaiban. Hogyan lehetne azonban gazdasági összefogáshoz jutni, amikor a gazdasági terepnek nem tűzzük körül a határait és hogyan lehetett volna közös párhuzamos munkához, kölcsönös támogatáshoz folyamodni, amikor nem tisztáztuk, hogy kik azok, kiknek kötelességük egész gazdasági életükkel, egész fogyasztással, minden szükségletükkel ebbe a körbe állani s mindent megadni ahhoz, hogy ez a kör a lényeges pontokon keresztül összeérjen, befelé összefogó erőt, kifelé kemény és törvényes védelmi vonalat jelentsen?

Sokszor gúnyoltak bennünket, hogy botor fejvel elvakultságból és elfogultságból öngyilkos tanokat hirdetünk, amikor rokonszenven nézünk olyan népi mozgalmak felé, melyek jövőjüket egész emberekre akarják építeni. Azt mondták — de hányszor mondták és hányféle hangnemben, milyen alantos, méltatlan modorban mondták, — hogy mi lesz, ha majd egyszer a totalitásnak valamelyik tana a mi kárunkra valósul meg abban az országban, ahol élünk. Nyugodtan visszakerdezhajuk s nem kell félnünk, hogy valami megsemmisítő választ kaphassunk: mi lesz akkor, ha ez az áramlat vagy akármi ehhez hasonló fordulat olyan lelkiállapotban és társadalmi helyzetben talál, amelyik még nem ismeri és nem tette legfőbb törvényévé azt a kisebbségi totalitást, mely mindent — politikai megnyilatkozást, társadalmi magatartást, gazdasági életirányt, kulturális kötelességteljesítést — egyetlen célnak, a nemzeti közösség magas szempontjainak rendel alá és nem ismer, mert nem ismerhet, semmiféle kötelességeket vagy félségeket, mert ez önmagának mondana ellent, ugyanakkor pedig magát ezt a totális kötelességteljesítést tenné lehetlenné. Ahogyan eddig is lehetlenné tette.

Nem lehet ugyanez a gyarló ember egyszerre magyar és sváb, vagy magyar és zsidó.

vagy magyar és tót, vagy magyar és örmény, hanem csak vagy az egyik, vagy a másik. Az efféle kötelességek (és nem csak a zsidó irányban vannak ilyenek), rendszerint a tartózkodást, a nemzetközi mozgalmak felé való hajlandóságot, a tétova semlegességét szokták jelenteni és nemcsak a szóbanforgó egyének nemzeti értékével szemben, hanem az ilyen személyek és családok elszaporodása az egész nemzeti közszellemet megfertözi. Megront-

ják ezek önzésükkel azoknak a szellemét is, akik nem vergődnek efféle kötelességek pólusai között.

Világosan és nyíltan beszélünk: nemcsak, hogy van és elképzelhető, hanem egyenesen nélkülözhetetlen a kisebbségi totalitás, mely nélkül semmiféle küzdelem, semmiféle mozgalmal, sem társadalmival, sem kulturálisal előbbre nem jutunk. A dolgok belső törvényszerűsége szerint nem is juthatunk.

Az uralkodóhoz fordultak az elbocsátott postatisztviselők

Emlékirat a kormány tagjaihoz. A Magyar Párt is lépéseket tesz

Timisoara. Saját tud. Az állásaikból elbocsátott postatisztviselők, mint értesülünk, felfolyamodvánnyal fordultak a királyhoz. Hódolatuk kifejezése mellett felhozzák, hogy tizenhét év óta mindannyian hűségesen teljesítették szolgálatukat és valamennyien 1924-ben sikeres vizgát tettek. Mindamelllett olyan címen bocsátották el őket, hogy nem bírják az állam nyelvét és öt hónap óta fizetés nélkül állnak. Kérik, hogy helyezték őket vissza állásaikba, vagy pedig kapjanak az elbocsátás napjától kezdve nyugdíjat: legtöbbnyire előrehaladott korban vannak, akik nem igen tudnak már új pályát kezdeni.

Az elbocsátott postatisztviselők egyébként egyidejűleg emlékiratot küldtek Tatarescu miniszterelnöknek és Franasovici közlekedési miniszternek, hasonló kérelemmel. Ezekben az emlékiratokban rámutatnak arra,

hogy a miniszteri rendeletet, amellyel elbocsátották őket, anélkül hozták meg, hogy az alkotmányos fórumokon védelmezhetők volna magukat. Kijelentik, hogy bizonyítani tudják, hogy a nyelvizsgán megfelelő osztályzatot kaptak és szolgálatukat felettesik és a közönség elismerésére látták el. Legtöbben husz-harminc évig szolgáltak, családosok, csakis a fizetésükből éltek s most semmijük nincs. Kérik, hogy ügyükkel újolag foglalkozzanak, vagy pedig hivatalból nyugdíjazzák őket.

Mint értesülünk, az elbocsátott postások ügyét a Magyar Párt is felkarolta. A párt cluji országos intézőbizottságán a timisoarai tagok felhozták ezt a kérdést is és a parlamenti csoportot kérték fel a szükséges lépésekre.

Madrid északi és nyugati részét teljesen elfoglalták a nemzeti csapatok

Angol és francia híradások is megerősítik a nemzeti sikereit. — Franco tábornok cáfolja, hogy ő Madridnak városnegyedenként való elpusztításáról beszélt volna

Párizsból jelentik: Madridi jelentések szerint a város északi és nyugati része teljesen a nemzeti csapatok kezére került. A nemzeti csapatok elfoglalták az északi pályaudvart és a híres Montona laktanyát, amely az egyetemi negyedhez közellevő magaslaton fekszik. Ez az előretérés főképpen azért nagyjelentőségű,

mert ez a laktanya volt az, melyben a vörös katonaság már kezdet óta elsáncolta magát, s a körülzároló nemzeti csapatokat teljesen lekötötte. Most, hogy a nemzeti csapatok a Manzanares folyónak a főváros felé eső partjára áttörtek s az ottan levő északi pályaudvart és az egyetemi negyedet elfoglalhatták,

Imre kiszántja a mesgyét

Irtó: Péczely József

A cséplőgép zúgott, zakatolt. Egymás után nyelte a kéréket. A kis benzinnemű meg úgy tik-takolt, mint egy óriási szív. Verte az életmorsót. A gépész olajozott, srófot igazított. A hűtőbe vizet öntött. Közben pipázott s nézte az emberek szorgoskodását. A gazda is azt nézte. Ott állt az ámbitusra vezető lépcsőn. Két könyöke a térdén, tenyereiben meg az álla...

Még a múlt nyáron ő is dolgozott a cséplő körül. Mérté az eszlendő hozadékát. Mázsálta. Meg-megemeltintett egy-egy tele zsákot. Pedig ekkor már ott ágaskodott a lelke mélyén a nagy kérdőjel: Hát jövőre? Itt lesz-e még? Hallja-e majd a cséplő búgását? Odatartatja-e tenyerét a magyszórá alá?...

Ugy érezte, hogy nem. Nem, mert a hosszú betegség egészen elerőtlenítette. Összebb és összebb esett. Eleinte föl se vette. Köhög Rántotta a vállát. Majd elműlik. De nem. Egyre jobban uralomra vergődött rajta. Azonban nem hagyta magát. Csak azért se!

Az ősz már szagatni kezdte a nyár ruháját, amikor Péter az eke nyomán lépkedve, hirtelen megszédült. Mintha csak présbe szorították volna a mellét. „Hahó!”... — kiáltott a lovakra s görcsösen megmarkolta az ekeszarvát. Rádőlt s úgy gyötörte a fájdalom, hogy a verejték elöntötte a homlokát, nyakát. De ki-köhögte...

Később, egy ilyen alkalommal, amint keze-fejével végigtörölte a száját, az öklén piros csik-

csillogott... Hát ez itt?... Nézte. Mutató ujjával megpiszkálta... Vér... Megvágta volna a kezét? Ekevással, vagy az ösztökével?... De sérülést nem látott a kezén. Se vágást, se karcolást. Ekkor vette csak észre, hogy ni, milyen sárgás-fehér a bőre. Meg puha is. Szétmerezgett az ujjait, majd összeszorította... A sok köhögés vette volna ki belőlük az erőt? Mert úgy érezte, hogy nem a régiék... Hirtelen az ütődött a fejébe, hogy a vér a tüdejéből való. Onnan köhögte ki. Akkor ott a baj. A tüdőben. Ez pedig nagy hiba! Odahaza mondta is a Rozinak:

- Te, nem vetsz én rám egy szót se?
- Miért?
- A nyavalyámért.
- Nyavalyája van kendnek?...
- Hát nem látod?... Le akar törni!

Rozi még akkor azt hitte, hogy Péter csak kihűtötte magát. Megesapta a hideg szél. Köhög. Van az úgy sokszor. De aztán elműlik. Ezért csak annyit mondott:

- Ne hagyja kend magát!

Péter még örült is ennek a vállon átvett hányaveti szónak. Jó jelnek vette. Az asszony nem sápitózik, nem ijedezik. Akkor talán nincs is nagy baj. Igaz, a vért nem mondta neki. Nem, mert hátha nem is a tüdejéből szakadt, hanem a fogai alól, az ínyéből... Néhány nap múlva azonban megbizonyosodott, hogy a tüdejéből. Akkor megrettent. Itt kel hagyni a földet, a kocsit, ekét, lovakat... s a Rozit, a jó, dolgozó asszonyt, akivel alig-alig élt három, negyedfélt esztendő...

Ekkor következtek aztán csak a szomorú, nehéz napok, hetek, hónapok... Orvos, patika.

Keserű orvosságok, sok tej. Attól kezdve Péter úgy élt, mint egy remete. Út, feküdt a szobában. Ha szép idő volt, süttette magát a nappal az ámbituson. Ezt nemcsak az orvos kommentálta neki, hanem a szomszédasszonyok is: „Nincs több olyan patika a világon, mint a nap!” S azon a nyáron kissé erőre is kapott. A cséplésnél oda-odament a géphez, segédkezett a mázsánál. Egy-egy zsákkal maga is megbirkózott. A Rozi ugyan intette:

— Haggya kend!...

De ő meg akarta mutatni!...

Azóta egy hosszú esztendő telt el tele keserűségekkel, napról-napra való lemondásokkal, búcsúzkodásokkal. Mindentől, mindenkitől. Mert most már látta, hogy kevés van hátra. De annak örült, hogy az újat megérhette. Eszik be-üle. Új kenyere. Igaz, ezt már nem ő vetette, hanem az öccse. Az Imre gyerek. Az őszön sokáig latolgatta, hogy talán legjobb volna a földet bérbe adni... Vagy felesbe? Rozi vágta ketté a csomót:

— Majd az Imre!...

Hát persze, hogy az Imre... Ni, erről egészen megfeledkezett. Meg, mert az Imre húsz holdját is, aki még afféle suttyó legényke volt, ő munkálta eddig... Hát az Imre... Ebben megnyugodott. A gyerek már nem is gyerek. Csak most látta, hogy jobban megnézte... Ember már! Kész ember!... Könnyen megbirkózik a hatvan holddal. Mert a Rozinak is volt húsz holdja. Tőszomszédságban az ő negyven holdjuk mellett. Mindössze egy kis mesgye választotta el az ő örökségüktől. Eleinte gondolta is, hogy azt a kis mesgyét ki kellene szántani. Egy tagba fogni mind a hatvan holdat. De azt

immár bírtokukba vették a Puerta del Sol-t is, Madrid belvárosának a legszebb terét.

A londoni Reuter-ügynökség madridi tudósítása is megerősíti, hogy elkeseredet harcok után a nemzeti csapatok most már teljesen urai a főváros nyugati részén a Manzares folyó két partjának s hogy az északi pályaudvar és az egyetemi városrész elkeseredett harcok után a kezükbe került.

A sevillai rádió történelmi jelentőségének mondja a nemzeti csapatok vasárnapi győzelmét, s különösen azt, hogy a nemzetközi hadosztály erejét sikerült ebben a harcban megtörni.

Franco tábornok a Madridba behatoló áttörés méltatásával napiparancsot adott ki az ostromló nemzeti hadseregnek. Ebben arra buzdítja csapatait, hogy megállás nélkül, folytonos küzdelemmel, rendszeresen előre kell haladni,

mert az utóbbi nyolc napos szünetelést is a vörös csapatok védelmi vonalaik kifejlesztésére használták.

Franco tábornok különben a Havas-ügynökség tudósítójának a következő nyilatkozatot adta:

— Megcáfolom a külföld sok lapjában terjesztett azt a híresztelést, mintha én egy újságíróknak azt a közlést tettem volna, hogy csapataink városnegyedenként fogják elpusztítani a fővárost, mert egyéb megoldás nincsen. Sohasem mondtam ilyen dolgokat, se más, ezekkel kapcsolatba hozhatókat.

Varela tábornok,

nemzeti csapatok Madrid elleni ostromának vezetője

csak úgy tehetné, ha az Imre részét megszerezhetné. Ha eladná... Most azonban már erről is lemondott... Csak nézte a mások munkáját. Leginkább az Imrét. Hogy forgolódik?... Szánt, vet, arat... Fogasol, boronál... Eteti a lovakat, keni a kocsi tengőket... Rámolja az udvart... Eppen úgy szorgoskodik, mint ő ez előtt. Segít a Rozinak is. Kenyérűtésnél hordja a szalmát, a kocáknak, viszi a moslékot, tengerit morzsol... S ő csak nézi. Ő az ámbituson, subába takarózva. Fázik. Imre meg egyingderékben. A Rozi is. Jönnek-mennek. Ki, be a házba. A Rozi, mint a kicsattanó élet. Egyszer egyszer ő mellé is leül a padra, puha tenyerét ráteszi a vállára s számol a munkájáról... de a szeme Imrét kíséri, aki az udvaron tesz-vesz. Hát van is az Imrén mit nézni! Őles termete. széles válla, domború dongája. Két karja egy-egy oszlop... Na, jól jár az a lány!... Lány?... Péter belsejébe ekkor vert gyökeret az a gondolat, hogy hátha ezek másképpen számíthatnak? Mintha egyszerre leöntötték volna forró vízzel. S szálára kezdte szedni azt, amit eddig számba se vett. A gyerek nem jár sehova. Se játszóra, se kocsmába. Mindig csak itthon. Udvar, istálló, kert... Ha a Rozinak víz kell, elkapja tőle a kútostort. Olyankor bizonyosan összeér a kezük... Elkészésnél a legjobb falatok a gyerek tányérjára kerülnek. Eddig annak vette, hogy aki dolgozik, az érdemli... Pedig lehet ott még más is! Bizonyosan. Hát jó. Nagyon jó. Így legalább a föld együtt marad. Mind a hatvan hold. Imre kiszánthatja a mesgyét...

A gyerek éppen fordult a rakott kocsival a kamrához. Az életet hordta a géptől...

Az "Odol" megelőzőleg hat

83

Aki ODOL-lal ápolja száját, védi egészségét. Az ODOL megelőzőleg hat fertőzések ellen tehát nátha, torokbajok, influenza és más efféle veszedelmek esetében. Az ODOL az ideális szájápoló szer, tehát jegyezze meg a mondást!

Használj ODOL-t s ép marad Szájad, torkod és fogad!

ODOL

SAJÁVIZ FOGPÉP

Egészségük köre

83 a tökéletesített ODOL jelzése, melynek fertőtlenítő hatását nagy mértékben fokoztuk. Az ODOL-nak ezt a kiváló baktériumölő hatását bakteriológiai és klinikai kísérletek tudományosan bebizonyították.

A fasiszta Nagytanács nagyjelentőségű ülésezése

Uj alkotmány készül Olaszországban? — Mussolini ismét nagy külpolitikai előadásra készül

Rómából jelentik: A fasiszta nagytanácsnak november 18-ikára összehívott ülése az itteni közfelfogás szerint nagyjelentőségű foglenni.

A november 18-iki nap az Italia elleni megtorlások kezdetének az évfordulója. Az ország sokezerényi községének mindenikében emléktáblát állítanak, mely „a méltatlan gazdasági ostromra” emlékeztet.

A nagytanács ezuttal először ül össze május 9-ike óta, mikor Italia ethiopiai császárságának a kikiáltása történt. Már régóta az a hír kering, hogy a nagytanács mostani újabb ülésén az alkotmányreformról fognak határozni: eltörlik a képviselőházat, új hatáskört adnak a kormányelnöknek, stb. Ezt a hírt még illetékes helyről nem erősítették meg, s így azt csak teljes fenntartással lehet fogadni.

Mussolini a legközelebbi napokban ismét visszavonult romagnai magányába. Ugy tudják, hogy Mussolini nagy külpolitikai előadásra készül, melyben a nagytanács előtt beszámol a berlini megbeszélésekről, a milánói beszédéről, a bécsi háromhatalmi találkozóról, a Jugoszláviához való közeledéséről és a Nagy-Britanniával való kibékülés előhaladásáról.

Máskülönben a fasiszta nagytanács ülése napirendjén az ország testületi gazdasági rendjének újabb kérdései szerepelnek, melyek a pénzürték csökkentésével s az árszabályozásokkal függnek össze. Az olasz közgazdasági rend főelve eddig inkább az önmagabizartság volt, de újabb fejlődéséért azt kell észlelni, hogy a külfölddel való forgalom az utóbbi időkben lényegesen emelkedett. Ez a jelenség a fasiszta gazdasági rend új tájékozódását teszi szükségessé.

TIZÉVES ANGOL-OLASZ TENGERI EGYEZMÉNY

Londonból jelentik: Grandi, olasz nagy-követ kedden Rómába utazott, hogy részt vegyen a fasiszta nagytanács ülésén. Magával viszi Eden arról szóló javaslatát, hogy Anglia és Olaszország tíz évi tengeri szerződést kössön egymással, amely megállapítsa a két ország földközi-tengeri flottájának egymáshoz való viszonyát és a földközi-tengeri flottatámaszpontok kérdését is rendezi. Olaszország, hír szerint, a Szezei-csatorna alkotmányának reformja tekintetében is meg akar állapodni Angliával. Ugyanis a csatornán át való utazás illetékei rendkívül nagy terhet jelentenek Olaszországra nézve, mióta Abesszinia meghódítása folytán óriási lett az olasz forgalom arrafelé.

Elet — regény.

Hét ősz, egy tavasz

Hét asszony-élet, hét ősz, küzdelmes életét mutatja be az irónő: NAGY MÉDA, finom meglátással és sok közvetlenséggel, egy fiatal leány napsugaras boldog élet-történetének kapcsán.

Ara 35 lei és portó.

Megrendelhető könyvosztályunknál.

Királyok, császárok, uralkodók, akiknek nem kell beosztaniok a fizetésüket

Európa szuverénjei közül az angol királyt fizetik legjobban. — Dánia és Norvégia királyát a legrosszabbul...

Manapság nemigen mondják: gazdag, mint egy király. Manapság inkább más fejedelmek milliárdjairól szól a közmondás, az amerikai bankvilág mágnásairól. Különböző is ki írjék mostanság az igazi királyokat? Hatalmuk nem korlátlan többé és foglalkozásuk elég kellemetlenséget okoz nekik. Akták, okiratok, végnélküli aláírása, a kockázat, amit a me-renyletek jelentenek... Ezenfelül tulajdonkép-pen nemigen vesznek részt az állam aktív ve-zetésében. És mégis, ezekben a válságos időkben, amikor a legtekintélyesebb vállalatok alapjai is megrendülnek, amikor a nagy vagyonokat minden oldalról támadják, a királyok pénz-ügyei látszanak a legrendezettebbeknek. Ter-mészetesen az uralkodó királyoké, mert a szám-kivetésben élő fejedelmek helyzete egészen más lapra tartozik.

A királyi civilisták nagy különbségeket mutatnak és ez — úgylátszik — mindaddig így is marad, míg csak, a nagyvállalatok példájára, nem lépnek ők is valami — kartelbe.

Az uralkodók közül természetesen a keleti kényurak élvezik a legnagyobb jövedelmeket. Így például *Aga kán*, — akinek állami gond-jai nem látszanak valami túl súlyosoknak, hisz idejének legnagyobb részét a lótenyésztés fej-lesztésére fordítja az európai versenypályákon, — hindu fejedelemségeinek adóiból évente *het-venötmilliót* kap. Ez azonban bevételeinek leg-kisebb része, mert pontosan nem is lehet meg-állapítani, milyen hatalmas összegek állanak rendelkezésére. A kán pénzügyeire némi vilá-got vet ez az egyetlen adat: *minden évben, szü-letése napján honfitársai annyi tiszta aranyat ajánlanak fel neki, amennyi a fejedelem test-súlyát* Tavaly tizenhét angol fontnyit hizott Aga kán s így most kétszázharminchétfontot nyom. Súlygyarapodása tehát elég esős jövedelmet jelentett számára. Sietek azonban megjegyezni, hogy az indiai fejedelem csak a jótékony-ság ér-dekében örül ennek a nagyobb jövedelemnek, mert a születésnap ajándékot minden évben országa emberbaráti intézményeinek javára for-dítja.

Ha csak a civilistát vesszük alapul, Aga kán, felülmúlja ázsiai kollégáját, a japán csá-szárt. *A mikádó mindössze tizenkilenc és fél-millió frankot kap kormányától.* Hirohito csá-szárnak azonban természetében vannak más jövedelmi forrásai is. *Többek között ő Japán leggazdagabb földbirtokosa.* Az indiszkrét szakértők szerint *vagyonának értéke hét-nyolc milliárd és évi jövedelme körülbelül négyszáz-millió.*

Európa szuverénjei közül természetesen az angol királyt fizetik legjobban. A brit költség-vetés az angol király részére évente negyven-milliót irányoz elő. Ez az összeg azonban tör-vény szerint „a király, a királyné és gyerme-keik” számára van rendezve. VIII. Edward „udvalevőleg aggregény, s így felmerül a kér-dés, van-e joga igénybevenni a civilista teljes összegét? A legnagyobb kellemetlenséget okoz-ná, ha a parlament egyik tagja feltenne ezt a kérdést a kormánynak s annak erre a kérdésre hivatalos választ kellene adnia. A brit parla-mentben azonban a szélső jobboldaltól a szélső balig csupa olyan gentleman ül, aki előtt a ki-rály személye szent, így hát a kérdés nem fog elhangzani. A jó angolok megelégszenek azzal, hogy kéri az Istent, rendeljen mielőbb fele-séget az uralkodó számára. De ettől eltekintve is, egészen bizonyos, hogy soha senki sem fogja kétségbevonni VIII. Edward civilistája felvé-telének jogosságát, még akkor sem, ha egész életére nőtlen marad.

Az európai királyok fizetési listáján a má-sodik *III. Viktor Emánuel*, az olasz király. Ci-villistája tizenhétmillió, tehát kevesebb VIII. Edward „fizetésének” felénél is. Mióta ezt az összeget megállapították, a körülmények na-gyot változtak. Viktor Emánuel eddig „csak” király volt, de most a császári címet is viseli.

Vilma királynő sokkal kisebb országot fölött uralkodik, mint az olasz király, de aránylag

jobban fizetik. A holland költségvetés szerint ugyanis *joga van évenként 12,750.000 frankot felvenni az államkincstártól.* Összes jövedelme azonban messze felülmúlja ezt a hivatalos ösz-szeget. Evi bevételeinek összege eléri a hetven-öt milliót s ez nagyjából a holland-indiai gyarmat üzleti vállalkozásaiból származik. Annyi bizonyos, hogy a holland királynő jö-vedelmének csak igen kis részét költi el. Nem tart költséges fogadásokat, nem ad nagy ud-vari ünnepélyeket. Vilma királynő azonban en-nek ellenére mégsem fősvény, hanem mind-össze: az egyszerű életet szereti. Semmi se jel-lemzőbb Vilma királynő okosságára, minthogy a gazdasági krízis ellenére is megtudta dup-lázni vagyonát. Ezt pedig úgy érte el, hogy senki sem találhat pénzügyleteiben kivetni-valót.

A királyi fizetési listán *II. Péter*, Szerbia

királya, 8.250.000 frankkal szerepel. Ő ugyan még csak tizenhárom éves, de jövedelme máris nagyobb, mint a *legidősebb európai királyé, V. Gusztáv*, akinek a svéd kincstár évente *6,225.000 frankot* bocsát rendelkezésére. Ennél valamivel kevesebbet kap a belgák királya, *III. Lipót*: *mindössze 6,120.000 frankot.*

A legrosszabbul fizetett európai uralkodók a következők: *X. Keresztély*, Dánia királya, mindössze 3.750.000 frankot kap. Haakon nor-vég király még kevesebbet, pontosan 2,6 2.500 frankot. Ezek az összegek még mindig igen te-kintélyesek lehetnek a kispogárok szemében, de nagyon is szűkreszabottak egy király szá-mára, aki rangjához méltóan akar élni és aki valamin ad a pompára is. Keresztély és Haakon valóban a „minimális fizetést” kapják, amit ki-rályok elfogadhatnak. Tény, hogy országaik nagyságra és a lakosok számára nézve nem a legnagyobbak, ezzel szemben a pénzügyi viszo-nyok ugy Norvégiában, mint Dániában ren-dezettek és az államháztartás egyensulya sokkal jobban van biztosítva, mint a nagyobb és gaz-dagabb európai országokban. Csupán a kirá-lyok jóindulatán múlik hát, hogy nem vetik fel a fizetésemelés kérdését. Bizonyára jóízűsük tartja őket vissza ettől és nem elég modernek ahhoz, hogy palotáik kapuit bezárva, *sztrájkba lépjenek* és így kényszerítsék népeiket a civil-ista felemelésére.

A Delapierre

„Imádkozzál és dolgozzál”

— Egy leánynevelő intézet újjászületése —

Gheorgheni, november hó.

A technika törtető haladásával manapság a zárdák és kolostorok falai közé is bevonult az elektromosság, a villanyfény, a gép és a mo-dern technika sok egyéb vívmánya. Mintha csak a művelődés sorrendje ismétlődne, ame-lyet már a középkortól kezdve a kolostorok la-kói sugároztak rá az emberiségre. Hiába, a vi-lágtól elzárt, a tudományok és gyermekneve-lésnek élő szerzetesek és szerzetesnők a világ-történelem bizonyossága szerint, mindig első-rendű tényezői voltak nemcsak a tudományok magának, hanem az emberi társadalom művelt-ségi-színvonalának emelésének is.

Egy ilyen kis kultur-gócopontba, a satumarei irtalmas-nővérek vezetése alatt álló gheorgheni leánynevelő intézetbe vitt a minap ulam. A vá-roz központjában, a templom közvetlen szom-szédságában emelkedik a tekintélyes épület, amely akár fejedelmi kastélynak is beillenek.

A zárda története.

Rövidesen megtudom a pompás intézmény egész történetét. Fogarasy Mihály püspök, korá-nak ez az egyik legnagyobb főpapja vetette meg alapjait, aki hittudományi és egyéb irodalmi te-vekenysége mellett ráért a fiú- és leánynevelés kérdéseivel is foglalkozni.

De a kezdet ugyancsak szerény volt. Mi, akik ismertük a régebbi intézetet, még abból az időből, amikor négy nővérnek, alig tíz bentlakó növendéknek adott hajlékot, ma ámulva csodál-kozunk azon, hogy emberi akarás, ha áldozat-készséggel és — kitartással szorgalommal pá-rusul, mily nagy dolgokat művelhet.

A zárda főnöknője, *Vicentina* nővér kész-

séggel válaszol a feladott kérdésekre. Meg-tudjuk tőle, hogy ezerkilencszázhuszonhatban, *Wimmert Clarissa* főnöknő és az áldott emlékü *Görög Joachim* igazgató idejében kezdődtek a hatalmas kibővítő munkálatok, amelyek során rajtuk kívül *Petres Kálmán* és *Bedros Gauden-cia*, szereztek még nagy érdemeket. Hat teljes évig tartott a megfeszített munka, míg végre a szép mű elkészült.

— Az anyagi erő, — mondja tovább a fő-nöknő — közadakozásból és a közbirtokosság adományaiból merítettük. De sokat köszönhe-tünk *Schönauer* építész úrnak is, nemkülönben *László Antal* városi főmérnöknek, akik a maguk részéről a legmesszebb menőben támogattak, se-gítettek a terv megvalósításában.

— *Ma már 80 bentlakó leánygyermeket tu-dunk kényelmesen elhelyezni. Gimnáziumunk, elemi iskolánk és óvodánk van, külön-külön udvarokkal.*

A főnöknő arca ragyog a boldogságtól és örömtől, mikor ezeket mondja. Mindenkit dí-csér, mindenkinek vannak érdemei. De ahogy figyelem határozott mozdulatát és hallom ko-moly, megfontolt kijelentéseit, megtudom köz-ben, hogy ő az intézet számtalan tanára is, — úgy érzem: nem kevés érdeme lehet neki sem a gyönyörű intézmény befejezése körül.

Körutazás a fehér szobákban.

Rövid kis körutát teszünk a modern, szép intézetben.

A szép nagy kápolnán kezdjük s azután sorra következnek a háló, a nappali, az étkező és a társalgó termek. Valamennyi szép nagy, világos és szellős helyiség. Külön vannak torna-zene-, ének- és a beteg részére fenntartott ter-mek. A fogadószoba a szülők és gyermekek ré-szére különösen megkap melegségével, meg-hittségével.

Ugyancsak van külön helyisége a Mária-kongregációnak és a Leány Clubnak is.

A vallásos nevelés és tudományos munka mellett természetesen a szellem frissentartásá-ról, játékokról, valamint a test edzéséről, a sportokról sem feledkeznek meg az intézetben. A növendékek kedves sportja — a rendes torna-anyagon kívül a korecsolás és a ten-nisz. — S ezekre az intézet felépítésénél és be-rendezésénél tekintettel voltak.

Délután 4 óra van. Holnap vasárnap. A hálótermekben katonás sorrendben állanak a vasárnapi színes ruháskák. A növendékek pe-dig kettesével sorakozva, fegyelmzett men-tben mennek oszonnára. Szent Vince szobra sze-relettel néz utánuk. Ők pedig fogékony lelkiük minden rezdülésében élnek a gyönyörű jelszót, amelyet ott látok a falakon: „*Ora et labora...*”

„Imádkozzál és dolgozzál!” (Cs. L.)

Az idei könyvpiac legszebb kiállítású magyar könyve:

Jánosi József S. J.:

MÁRIA

Égészen újszerű, óriási érdeklésre alkalmas tárgyalása az u. n. mariológia kérdéseinek. Molnár C. Pál huszon-két íametszetével.

Ara 130 lei és 15 lei portó.

Ártható: könyvosztályunknál.

Az új sajtótörvény első tervezete

Kötelező testületbe vonják az újságírókat.

A testületi tanácsok megalakításából a népkisebbségi újságírók szervezete kimaradt

Az igazságügyminisztérium az ország minden újságíró-szervezetéhez elküldötte a sajtó szabályozásáról szóló törvénytervezet szövegét. A szöveg még csak a minisztérium első javaslata s a szakmabeli szervezetek hozzászólásai esetleg még sokat változtathatnak rajta.

A szétküldött szövegterv 140 szakaszban adja a sajtóról szóló törvényjavaslatot. Az első fejezet három szakaszra szól általában a sajtószabadságról, de a következő megszorítással: "Az alkotmány 25., 26. és 105. szakaszainak megfelelően mindenki részére biztosított az a szabadság, hogy gondolatait és véleményeit sajtó útján közölje; azonban mindenki felelős e szabadsággal való visszaéléseért azokban az esetekben, melyeket a büntető törvények meghatároznak". A sajtó útján való közlésnek ért a törvény minden nyomtatással, vagy egyéb grafikai eljárással végbemenő sokszorosítást úgy frásokra, mint rajzokra és képekre, melyeket nyilvánosságra szántak.

Kivételes gyorsaság a sajtóügyek bírói tárgyalásán és az újságírói foglalkozás bírói védelme.

Sajtóügyekben az előzetes letartóztatás tilos. Egyetlen rendőrhatalomnak sincs joga, hogy sajtóvétségért valamely egyén ellen vizsgálati fogságot rendelhessen el. Az etekintben elkövetett hatalmi visszaélést a büntető törvény 147. szakasza szerinti büntetéssel sújtják. Kivétel csak az, ha az illető tisztviselő felsőbb hatóságától kapott az eljárásra utasítást. (A törvényterv 1-5. szakasza.)

A sajtóbeli rágalmozás miatt indított eljárásokat kivételes gyorsasággal, minden egyéb ügynél hamarabb kell lefolytatni. Csak foglalkozásszerű újságírók lehetnek időszaki nyomtatványok fizetett munkatársai, akár szerkesztők, akár tudósítók. Minden ilyen foglalkozásszerű újságíró bíróság elé állíthatja a laptulajdonost, aki más munkatársakat alkalmaz. Eppenúgy bíróság elé viheti azt az újságíró is, aki nem-újságíró alkalmazásában segítkezik a laptulajdonosnak.

Ki lehet laptulajdonos?

A törvényterv 25. §-a elmondja, hogy csak Romániában lakó román állampolgárok lehetnek laptulajdonosok. A törvény szempontjából idegen minden olyan laptulajdonostársaság, melynek igazgatóságában, felügyelő bizottságában, szerkesztőségében csak egy is van, aki nem román állampolgár. Csak a külföldi levelezők esnek kivétel alá.

A laptulajdonos részvénytársaság részvényei csak fizikai személyekre szólhatnak. Ezek is mind csak Romániában lakó román állampolgárok lehetnek. Nevüket be kell jelenteni az illetékes törvényszéknek. Az ilyen szabályoknak meg nem felelő jelenlegi részvénytársaságok a törvény életbelépte után 6 hónap alatt meg kell alakuljanak. Ellenkező esetben idegennek tekintetnek. Mint idegenek, az országban újságkiadással nem foglalkozhatnak, s ha mégis ezt tennék, a büntető törvény 197. szakasza szerint fogják büntetni őket. Eppen úgy az újságok idegen igazgatóit és szerkesztőit is.

Az újságkiadónak biztosítékot kell letennie.

Az új sajtótörvényterv 17. §-a az újságírói fizetések biztosítására különös rendelkezéseket ír elő. Ezek szerint minden újonnan megjelenő újság, mely hetenkint többször jelenik meg, köteles bemutatni az illetékes törvényszéknél az újság költségvetését, s jeleznie kell az alkalmazandó újságírók nevét és fizetését. Együttal le kell tennie egy nyilvános pénztintézet letételejét annyi összegű pénzről, amennyi megfelel az alkalmazandó újságírók háromhavi fizetésének s a bemutatott költségvetés háromhavi összegének.

Ha a laptulajdonos ezt a biztosítékot le nem teszi, vagy hiányos a letétele, vagy költségvetési nyilatkozata a valósággal nem egyezik, a kérdéses összeg háromszorosával bírságot kell fizetnie.

A laptulajdonos minden hó végén az új-

ságírók fizetéséből levont nyugdíjjárulékot is tartozik az újságírói nyugdíjpénztárnak beszolgáltatni. A mulasztást, vagy a nyugdíjpénztár ellenőrzésének a meggátolását a törvény 20 ezer leig menő bírsággal sújtja.

Tiltalmas a külföldi segély.

A törvényterv 26. §-a mondja, hogy teljeséggel tilos politikai jellegű újság részére külföldről bármiféle segélyt elfogadnia. Eppenúgy személyzetének se szabad semmiféle formában ilyen segítséget kapnia. A színlelésekkel elaltartott ügylekre nézve a vélelem az, hogy azok külföldről jött segélyek. Ha mindezeket rajtaérik a belföldön megjelenő időszaki nyomtatványt (újságot), akkor az idegenekre előírt bün-

tető eljárást alkalmazzák ellene.

Külföldi segély előfizetések formájában is csak úgy van megengedve, ha ezek a külföldi előfizetések nem haladják túl az illető újság belföldi előfizetési tíz százalékát. Ennél nagyobb százaléku külföldi előfizetést csak a sajtóügyi legfőbb tanács engedélyezhet.

A belföldi sajtóvállalatoknak minden külföldiekkel kötött ügyletet 30 nap alatt be kell jelenteniük a sajtóügyi legfőbb tanácsnak, hogy az kivizsgálja, vajjon nincs-e tilos segély elrejtve az ügyletben. Az ilyen tekintetben való kihágást az illető ügylet értékének háromszorosával büntetik.

A laptulajdonosok kereskedőkként kötelesek könyvet vezetni. Ha a lap politikai jellegű, akkor a pénzalapjairól való forgalom kimutatásában minden kihágás, vagy szabadság esetén az a vélelem, hogy az illető laptulajdonos külföldi segélyben részesül. A külföldi segélyben részesülés büntet különben a bíróság állapítja meg akár laptulajdonosokkal, akár újságírókkal szemben. Ha újságíróra nézve az ilyen külföldi segélyben részesülést megállapítják, akkor az ilvont törülni kell az újságírótestületből.

Az újságárusító vállalatokat a városokban a rendőrség, más községekben a jegyző elszámoltára szólíthatja föl. Ha ezt az illető vállalatok 15 nap alatt meg nem teszik, büntetést kapnak. A belügyminiszter külföldi lapoknak a belföldre bejöttéit eltilthatja. Ez ellen való kihágásokat 1-2 évi börtönnel büntetik.

A nyomdák, könyvkiadóvállalatok, könyvkereskedések, az utcai lapterjesztések és a falragaszok

A fentebbi címben elsorolt intézményekre és vállalatokra is mind részletes előírásokat tesz az új sajtótörvény tervezete. Ezek szerint ezek az intézmények és vállalkozások mind rendőri ellenőrzés alá tartoznak. Azonkívül céggüket az illetékes törvényszék a sajtó számára fenntartott külön lajstromban is nyilvántartja. Nyomdák, lapterjesztőknek, falragasz-vállalatoknak a tulajdonosai csak román állampolgárok lehetnek. Ebben a tekintetben való törvénysértésnek 1000-100 ezer lei pénzbírság mellett 6 hónaptól 2 évig terjedhető börtön a büntetése. Akik ilyen törvénysértésről tudnak és nem jelentik be, azokat is büntétsakként büntetik.

A nyomdák törvényszéki hitelesített jegyzéket kell vezetniük a kapott rendelésekről. Nem hajthatják végre a nyomdai megrendelést olyan újságokra nézve, melyek törvényszéki bejelentését kellő okmánnal nem tudják bizonyítani. Huszezer lei büntetés terhe alatt minden nyomtatványból két-két köteles példányt kel küldeniük:

1. a román Akadémia könyvtárának;
2. a központi könyvtárnak Jasiba;
3. az I. Károyról elnevezett egyetemi alapítványnak Bucurestibe;
4. a Ferdinánd királyról elnevezett alapítványnak Jasiba;
5. a közművelődési alapítványok szövetségének;
6. mindenik egyetem könyvtárának;
7. a román Ateneum-nak Bucurestibe;
8. a központi statisztikai intézetnek;
9. az Astrának.

10. Érdekes rendelkezések még a következők: 14 éven aluli kiskorú nem lehet rikkancs. A rikkancsokat rendőri igazolvánnyal kell ellátni. A kihágásért 20 ezer leiig terjedő pénzbüntetés jár.

Tilos minden magánjellegű falragasz az illető épület tulajdonosának beleegyezése nélkül. Az ilyen falragaszokat bárki letépheti. Eppen úgy tilos történelmi emlékekre, középületekre, vallásos célú épületekre a falragasz. A községi hatóságok kötelezően helyeket jelölhetnek ki a falragaszokra. Aki szán-

Angol flotta diszfelvonulás — viharban

VIII. Eduárd angol király a több óráig tartó borzalmas vihar ellenére is — pontosan előírás szerint tartotta meg szemléjét a képünkön látható hadihajó fedélzetén

dékosan megsérti, letépi és elföldi a megengedett helyeken levő falragaszokat, azt megint büntetés éri.

Kártérítések és egyéb helyrehozatalok.

Ha a sajtó útján való közlésekben eltérés an a tárgyilagosságtól, vagy rosszhiszeműség mutatkozik, a sértettnek a példányszám nagyságával arányos kártérítésre van joga. Mindenki, aki bűnös a közlésben, egyetemlegesen köteles a kártérítéssel. A büntető felelősségre vonás senkit se mentesít attól, hogy a kártérítés tekintetében is felelős legyen.

A törvényhozásban elhangzott beszédekre nézve a törvényterv rendelkezései az 55. §-ban azt mondják, hogy azok nyomtatványbeli közlésének „jóhiszeműséggel kell történnie.” Ha rosszhiszeműen olyan szavakat közölnek, miket a szónok nem mondott, vagy céltanulatosan szavainak a legösszevontabb megemlégtetését is kihagyják, ez a tény jogot ad az említett szónoknak, hogy az illető házelnökhez forduljon, aki a közlemény szerkesztőjét felhívhatja, hogy a beszédet olyan módon közölje, amilyen kivonatot arról az ülés jegyzői hivatala készít.

Tilos a törvényhozási és bírósági zártülések lefolyásának közlése. A vezérkar előzetes hozzájárulása nélkül tilos a hadseregbe vonatkozó tények és tájékoztatások közzététele. Tilos a sajtóbeli védelme a királysértésnek, az állam és jó erkölcsök elleni büntetettnek. E sajtóbeli bűnpártolás miatt az illető újságíró az újságírók testületéből ki kell zárni, s azonkívül még büntető eljárás is lesz ellene.

Kötelező közlemények.

Szösz szerint közöljük a törvényterv 59. §-ának a rendelkezését. Ekként hangzik:

Hármelyik politikai jellegű időszaki lap köteles, hogy legközelebb következő számának első oldalán ingyen és a szokásos külső formában, a közhatóságok kívánata szerinti belpolitikai vagy külpolitikai vonatkozású közleményeket hozzon, melyek számonként nem haladják túl a 300 szavát. A kihágások 1000-tól 10 ezer leig terjedő bírsággal büntetettek.

A sajtóügyi legfőbb tanács áll 24 tagból. Ezek közül 2 a legfőbb Semmitőszék két bírójából, 8 a szakszervelet kiküldöttje, 8 a vidéki tanácsok kiküldöttje, 6 a laptulajdonosok egyesületének a kiküldöttje. Megjegyzendő, hogy a szakszervelet 8 képviselőjére nézve is a törvényterv részletesen felsorolja, hogy mely egyesületeknek van képviselőküldésre joguk. Eszerint kettőt küld a bucaresti újságíró szindikátus, egyet-egyét az Általános Sajtóegyesület („Asociația Generală a Presei” Bucaresti), a Szakbeli Újságírók Egyesülete („Uniunea Ziaristilor Profesioniști” Bucaresti), a Vidéki Sajtósövetség („Federația Presei din Provinciile”), az Ardeali Román Sajtósindikátus (Sindicatul Presei Române din Ardeal), a Bukovinai Sajtósindikátus (Sindicatul Presei Bucovineune) és a Basarabiai Szakbeli Újságírók Szindikátusa (Sindicatul Ziaristilor Profesioniști din Basarabia).

A Népkisebbségi Újságírók Szervezete a sajtóügyi legfőbb tanácsban nincs képviselve. Egyébként a tanács elnöke hivatalból a rangidősebb semmitőszéki bíró, maga a tanács választ egy alelnököt, egy titkárt, egy pénztárnokot.

Egy lap igazgatójára, vagy felelős szerkesztőjére nézve a következő feltételek vannak: 1. Legyen román állampolgár. 2. Polgári és politikai jogai birtokában legyen. 3. Az országban legyen a lakása. 4. Ténylegesen foglalkozzék a lap vezetésével, s meglegyen a szerkesztéshez való képessége. Az igazgató és felelős szerkesztő neve a lap homlokán kell hogy legyen, máskülönben a lap betiltható.

Köteles a nevé aláírni az, aki egy sajtóbeli közleményben valaki terhére azt állítja, hogy büntetett követett el. A sajtóbeli álnévek használói kötelesek valódi nevüket az illetékes törvényszékhez előre bejelenteni. Bírósági, vagy közjegyzői felszólításra 7 nap alatt köteles az, aki a sajtóban valakit bűncselekmény elkövetésével megvádolt, e vádjainak bizonyítékait az ügyészséghez előterjeszteni.

1 darab nyul 30 lei

Wurst utóda cégnél

Oradea, Bulevardul Regele Ferdinand 7/b.

Az újságírók országos és vidéki hivatalos megszervezése. A sajtóügyi legfőbb tanács

A törvényterv szerint Románia egész területén minden újságíró egy közös hivatalos testületbe szerveződik. A közös testület hét vidéki testületet foglal magában, melynek székhelyei Bucaresti, Iasi, Chisinau, Cernăuți, Cluj, Timisoara, Craiova és Constanta. A bucaresti testülethez tartozik Ardealból Brasov és Treiscaune megye is, míg a craiovai testülethez Hunedoara, Sibiu és Fagaras megye. Egyébként Ardeal és Banat Clujhoz, illetve Timisoarához tartozik. A cluji testülethez osztródott: Alba, Cluj, Turda, Tarnava-Mare, Tarnava-Mică, Odorhei, Ciuc, Mures, Năsăud, Somenes, Maramures, Sălaj és Satmare megye. A timisoarai testülethez: Arad, Bihor, Caras, Severin és Timis-Torontal megye.

Ugy a romániai általános újságírótestületet, mint a vidéki újságírótestületeket a törvény jogszemélyeknek nyilvánítja. Az országos testület törvényes szervei: a testületi közgyűlés, meg a sajtóügyi legfőbb tanács; a vidéki testületek szervei: a vidéki közgyűlések és a vidéki tanácsok.

A legfőbb tanács hatásköre és az országos testületi közgyűlés

A sajtóügyi legfőbb tanács gondozza az országos testület vagyonát, megszervezi a testület statisztikai nyilvántartását, gondoskodik a közgyűlések kívánalmi teljesítéséről, fellebbezési hatóság az újságírók fegyelmi ügyekben, az egyes sajtóegyesületek választási ügyekben első és utolsó bíróság. Az egyes sajtóegyesületek csak úgy kaphatják meg a jogszemélyiséget, ha ahhoz a sajtóügyi legfőbb tanács előzetesen hozzájárul. Amely egyesületek jelen törvény kihirdetésekor már legalább három év óta megvannak, azok szerzett jogukat megtarthatják. (Igy a Népkisebbségi Újságíró

Szervezet is.)

A sajtóügyi legfőbb tanács az újságírótestület jogaira és kötelességeire vonatkozó bármely pörbe beavatkozhatik. Köteles a bírói hatóságok nyomozásaiban segíteni és tájékoztatásokat adni minden sajtóügyi bűncselekményre, mely akár a büntetőtörvénybe, akár a jelen törvényre vonatkozik.

A romániai általános újságírótestület közgyűlése évenként jön össze. A közgyűlést a legfőbb tanács elnöke hívja össze. A közgyűlés napirendjét megint a legfőbb tanács állapítja meg, még pedig a vidéki testületek tanácsainak s az egyes jogszemélynek elismert szakszervezeteknek a kívánalmi alapján. A közgyűlés szakbeli erkölcsi és anyagi érdekeket beszél meg, s a testületbe beírt minden végleges újságíró résztvehet rajta.

A vidéki újságírótestületek tanácsai és közgyűlései

Minden vidéki újságírótestület székhelyén megalakul az illető vidéki testület tanácsa. Áll 7 tagból. Egy tag az illető székhely táblabíróságának egyik bírójából, ki egyuttal hivatalból a tanács elnöke is. Hat tagot a legfőbb sajtóügyi tanács hív be azoknak az ajánlásoknak az alapján, amiket az illető vidéken működő szakszervezetek terjesztettek elő.

A vidéki tanácsok hatásköre az illető vidékre vonatkozóan a sajtóügyi közgazgatás s különösen az elsőfokú fegyelmi bíráskodás az illető vidék újságírói fölött.

A vidéki közgyűléseket a vidéki tanács elnök hívja össze. Napirend az, amit az illető vidék szakszervezeteinek a kívánalmi alapján a vidéki tanács egybeállított. A vidéki közgyűlések tagja minden végleges újságíró az illető vidéken.

Fölvétel az újságíró testületbe

A testületen kívüli egyén nem használhatja az újságírói címet

A törvényterv 96. szakasza kimondja, hogy csak azok használhatják az újságírói címet, s az ezzel járó jogokat, akik a jelen törvény feltételei szerint az újságírói testületbe beiratkoztak. A beiratás első három évében az újságírók próbaidősök, három év múlva lesznek véglegesek.

A beiratáshoz szükséges: 1. a román állampolgárság; 2. a katonasorozási törvény teljesítése; 3. a 21-ik életév betöltése; 4. érettségi bizonyítvány, vagy ezzel törvényileg egyenrangúnak nyilvánított képesítés; 5. fizetés nélküli tényleges sajtótevékenység az eszmeközlés, vagy hírszolgáltatás terén; 6. a sajtóügyi legfőbb tanács által előírandó vizsga letétele; 7. érdemtelenségi okok hiánya; 8. tökéletes erkölcsiesség. A beiratás iránti kérelmet első fokozat az illető vidéki újságírótestületi tanács bírálja el, mely a kérelemre tájékozódást indít, a kérelem adatait egy fővárosi és két elterjedt odaváló vidéki lapban közli. E közlésre a testület bármely tagja kifogást tehet a kérvényező ellen. A tanács a hírlapi közléstől számított 15 nap alatt határoz és határozata a sajtóügyi legfőbb tanácshoz fellebbezhető. Míg a legfőbb tanács nem határoz, a fölvétel függőben marad.

Idegen állampolgárságu újságírók is kérhetik az újságírótestületbe való fölvételüket, de csak minisztertanácsi előzetes határozat hozzájárulásával lehet őket fölvenni.

Fegyelmi eljárás az újságírók ellen. Atmeneti intézkedések a jelenlegi újságírók beiratkozására.

Az újságírói becsület és tisztesség szegényben hozása, s az újságírói testület tekintélyének megrongolása miatt az újságíró ellen fegyelmi eljárásnak van helye. Egyesek is fegyelmi panaszt emelhetnek amiatt, hogy valamelyik újságíró valamely közleménnyel méltatlanul, vagy becsületrontóan sértette őket. Hivatalból is indulhat fegyelmi eljárás az újságíró ellen. Elsőfokú hatóság az eljárásban az újságírótestület vidéki tanácsa, másodfokú hatóság a sajtóügyi legfőbb tanács.

Fegyelmi büntetések: megintés, rosszalás, tízezer leig terjedhető pénzbírság, két évig terjedhető eltiltás a foglalkozástól, végleges eltiltás a foglalkozástól.

A törvényterv 127. szakasza kimondja, hogy szerzett joguk van a végleges újságírói minőségre azoknak, akik a jelen törvény életbeléptetésekor legalább egy év óta tagjai valamely jogszemélyként elismert sajtóegyesületnek, vagy az újságírók nyugdíjpénztárának. Továbbá ilyen szerzett jogon újságírók azok is, akik bizonyítani tudják, hogy legalább három év óta megszakítás nélkül, tényleges és fizetési újságírói foglalkozásban voltak.

Az újságírói szerzett jogok megítélésére minden vidéken egy-egy bizottság szerveződik. Ennek tagjai: az illető táblabíróság főelnöke, vagy az általa kijelölt bíró, továbbá az illető vidéknek két elismert nevű újságírója, kiket a bucaresti, constantai és iasi bizottsághoz a bucaresti újságírószindikátus küld ki, a craiovai bizottsághoz az ottani vidéki sajtósövetség, a cernăuțihoz a bucovinai sajtósindikátus, a chisinaui bizottsághoz a basarabiai újságírói szakszervezet, s a cuj: és timisoarai bizottsághoz az ardeali román sajtósindikátus. Ha ezek az egyesületek jelen törvény kihirdetése után 15 nap alatt meg nem vezetik megbízottaikat, a táblai főelnök a maga ismerete szerint fogja behívni az újságíró tagokat.

Minden sajtóegyesület, s az újságíró nyugdíjpénztára is köteles az illetékes táblabírósághoz előterjeszteni az összes fizetési újságírók táblázatát, továbbá a nemfizetéseiket is, akik a testületbe magukat fölvételni akarják. Azonkívül minden újságíró egyénileg is kérelmet terjeszthet elő. A szerzett jogok elbírálására alakított bizottságok az adatok alapján határoznak. Határozatukat a közzétételétől számított 15 nap alatt meg lehet fellebbezni. A fellebbezést az illető táblabíróság főelnökéből és két bírójából álló bírói tanács dönti el, melybe az illető vidékről még két jónévű újságíró is behívható.

Idegen állampolgárságu újságírók az országban való 20 évi működés esetén szintén elnyerhetik a szerzett joguság elismerését. Rájuk nézve a sajtóügyi legfőbb tanács mondja ki ezt az elismerést.

Az új törvény kihirdetése után egy hónap múlva lép életbe. Végrehajtási rendeletet is adnak ki hozzá.

† Dr HIRSCHLER JÓZSEF

PÁPAI PRELÁTUS

Cluj. Saját tud. Kedden a déli órákban Cluj város közönségét az összes templomok harangjainak zúgása tette meghatódóvá. Mindenki tudta, hogy a harangzúgás a kincses város egykori tudós nagypapját, Hirschler Józsefet gyászolja. Tudták mindenütt, hogy ez a halál mindennap kopogtatott az ő élete ajtaján. De azért mindenki remélni tudott még, hogy az ő szelíd kedélye és egyenletes életmódja el tudja távoztatni a végzetet. Dr Hirschler József pápai prelátus, a cluji Szent Mihály egyházközség három évtizednél régebbi szolgálati idejű plébánosa hetek óta viaskodott a halállal egy cluji szanatóriumban és kedden délelőtt 11 órakor a halál győzedelmeskedett.

Habár az elhunyt főpap súlyos cukorbetegségben és szívbajban szenvedett, környezetét mégis váratlanul érte a bekövetkezett halál. Közvetlen halála előtt még kedélyesen beszélgetett a közelben levőkkel és orvosával, majd kissé nyugodni akart, párnájára akarta hajtani fejét. Ebben a pillanatban hátrahanyatlott s gyenge szíve megszűnt dobogni.

Dr Hirschler József 1874 március 17-én született Ujpesten. Középiskoláit a budapesti piaristáknál és az esztergomi szemináriumban végezte. Érettségi után a bécsi Pázmáneumban folytatta tanulmányait, majd a római Collegium Germanico-Hungaricumban tanult hét évig teológiát.

— Életének legszebb korszaka volt a Rómában eltöltött 7 esztendő — szokta mondani Hirschler prelátus. — Akkor csak feladatai voltak, de terheim nem.

A Gondviselés úgy akarta, hogy mindig legyenek terhek vállain s ezek alatt a nehéz terhek alatt rogyjon össze.

1900 október 28-án szentelték pappá és Mailáth püspök az ifju papot áthozta az ardeali egyházmegyébe. Működési tervül a cluji plébániát jelölte ki számára, hol előbb hitoktatással kezdte meg tevékenységét. Rövidesen az egyetlen ifjak Báthori-Apor szemináriumának igazgatója lett.

1906 február 25-én a cluji plébánosválasztáskor Pál István státusi referens és Kásonyi Alajos mellett 192 szavazattal bekerült a harmas számba a harmadik helyre. Mailáth püspök, tekintettel Hirschler József magas teológiai képzettségére, a 32 éves fiatal papot nevezte ki Cluj plébánosává.

Harmineket évig, tehát éppen életének feleidején keresztül működött ebben az állásban és áldásosan működött, mert működéséhez számtalan nevezetes alkotás fűződik.

A Szent Mihály-templomban minden az ő stílusérzékére valló művészetét dicséri. Az ő nevéhez fűződik két leánynevelőintézetnek, az Augusteum-nak és 1911-ben a Marianum-nak a felépítése és megalapítása. Ugyancsak az ő áldásos működésének ideje alatt épültek az úgynevezett „sétatéri héralpaták” is.

Dr Hirschler József nagy irodalmi tevékenységet fejtett ki. Első munkája 1906-ban *A szentmise Rómában*, Nagy Szent Gergely idejében cím alatt jelent meg. További munkái: *A kereszt az egyházművészetben*, *Szent Jeromos*, *Vita beata*, *A gyermek Jézus az egyházművészetben*, *Assisi Szent Ferenc és a kultúra* és más egyháztörténeti tanulmányok.

1926-ban adta ki első nagyszabású művét: *A vatikán művészete és élete címmel*. Ezt a díszművet rövidesen követte *A bronzkapuk mögött* című könyve a Vatikán belső életéről. Aztán következett még egy díszműve *Dante-ről*. Hirschler prelátus egyike volt a Dante-irodalom legjelesebb művelőinek.

Annakidején tudattuk a közönséggel, hogy dr Hirschler József ennek az évnek a folyamán lemondott plébánosi állásáról s az albauliai teológiai főiskola rektorává nevezték

ki. Egy igaztalan meghurcolás volt az oka lemondásának s éppen az elmúlt napokban érhetette meg, hogy a bíróságok igazat szolgáltattak neki, s teljes elégtételt kapott. Azonban amíg ezt megérthette, nehéz megpróbáltatás volt az egy olyan fényes érdemű élet után.

Német-orsz háborús közelség fenyeget a szovjetoroszországi letartóztatások miatt

A moszkvai német követ tiltakozik és a foglyok szabadonbocsátását sürgeti

Berlinből jelentik: Mint azt már pár nappal ezelőtt közöltük, a moszkvai német nagykövet a külügyi népbiztosságnál felvilágosítást kért amiatt, mert a szovjet-rendőrség több ottan tartózkodó német állampolgárt letartóztatott. A német nagykövetnek csak általános választ adtak, hogy az illetők állam elleni bűntényt követtek el. A letartóztatottak közt volt egy Niedermeien nevű könyvelő, egy Oberberg nevű hegedűkészítő, egy Mocher nevű órász, egy Erlinghauser nevű autómehaniikus és mind hasonló egyszerű emberek, akiknek még a nevét se sikerült megtudni.

Egy újabb letartóztatási rohamban a német követség védelme alatti német evangélikus egyházközség személyzetét cipelték fogságba, köztük Moszkva egyetlen és utolsó evangélikus lelkészét is, Streck tiszteletest. Vele együtt az egyházközségi német iskola személyzete, még az iskolaszolgá is fogságba került.

A német követség erősen sürgette, hogy az összes letartóztatottak névsorát közöljék vele és a terhükre rótt bűncselekményekről is pontos, részletes tájékoztatást kapjon. Sürgette, hogy a nemzetközi büntetőjog szerint a letartóztatottak részére védőt állíthasson.

Többszöri sürgetésre végül közölték a tizen-négy német állampolgárnak a nevét, akiket lázadás és összeesküvés vádjával vádolnak. Azonban a letartóztatottak száma jóval több 14-nél. A német követség a többiek névsorát is

Lelke még örülni tudott az elégtételnek, de teste nem bírta tovább.

Hirschler József kihült tetemeit kedden éjjel ravatalozzák fel a főtéri templomban. Temetése csütörtökön délelőtt 10 órakor, ünnepélyes mise után lesz. A temetési szertartást Vorbuchner Adolf segédpüspök végzi. A főtéri templom egyházközségének nevében Márton Áron plébános búcsúztatja el a nagy halottat. Künn a temetőben a különböző egyházi, hitbuzgalmi, társadalmi alakulatok s a cluji magyar társadalom képviselői fognak bucsuzni tőle. A temetési szertartás véglegesrendje lapunk zártakor még nem ismeretes.

követeli, egyúttal a kapott közlésre kijelentette, hogy az teljesen elégtelen, mert

a szovjet-kormány tíz nappal a letartóztatás után sem tudja határozott adatokkal igazolni a vádlottak ellen felhozott bűncselekményeket.

Megállapítja tehát a vádakról, hogy azok alaptalnak és tiltakozását fejezi ki ellenük.

DIPLOMACIAI SZAKÍTÁS NÉMETORSZÁG ÉS OROSZORSZÁG KÖZÖTT?

Párizsból jelentik: A francia fővárosban agodalommal állapítják meg, hogy Németország és a szovjet között olyan mély ellentétet vannak, mint amilyenek még sohasem voltak. Egyes diplomáciai körök már tudni vélik, hogy a két ország között küszöbön áll a diplomáciai viszony megszakítása.

A NÉMET KORMÁNY MEGTORLÁSUL 150 OROSZ ALATTVALÓT VETT TUSZKÉNT ÓRIZETBE

Berlinből jelentik: Szovjet-Oroszországban letartóztatott német állampolgárok érdekében a német kormány megtorló intézkedéseket léptetett életbe. Százötven Németországban élő orosz alattvalót rendőri felügyelet alá helyeztet és közölte velük, hogy nem hagyhatják el az ország területét, mert szigorú rendőri ellenőrzés alatt állanak. Tuszként kezelik őket mindaddig, amíg az Oroszországban letartóztatott német állampolgárokat szabadon nem engedik.

Fritz Roethke

hajósímas, az „Isis” tehergőzös tragédiájának utolsó átlője, a „Westernland” hajó fedélzetén. A hajókorházban fekvő fiú ágya fölé Ferdinand Kahlbetzer kapitány hajlik, akinek lélekjelenléte mentette meg a fiú életét

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal
és előfizetés teljesítési helye

Oradea, Strada Regele Carol II. 5.

ELŐFIZETESI ÁRAK. Belöldön: Egész évre 800, fél évre 400
negyedévre 210, egy hónapra 70 lek.
Magyarországon: Egész évre 50 P, fél évre 25 P, negyedévre 15 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**
Cluj-i szerkesztő: **dr Sulyok István**
Cluj, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.
Csak válaszbeliyes magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

Az időjárás-kutató intézet jelentése szerint a
árható időjárás: Változó felhőzet, élénk nyugati
és északnyugati szél. További csendes eső, kőd.
A hőmérséklet nem változik lényegesen.

PACELLI PÁPAI ÁLLAMTITKÁR A PAPANÁL. *Citta del Vaticano.* Mint lapunk legnapján számában már hírt adtunk, Pacelli pápai államtitkár a múlt hét szombatján a déli órákban Nápolyba, délután pedig Rómába érkezett. Az államtitkár még szombaton este kihallgatáson jelent meg XI. Pius papánál, hogy amerikai utjáról jelentést tegyen.

A 33-ik nemzetközi eucharisztikus kongresszus előkészületei. Manilából jelentik: A jövő év februárjában Manilában tartandó eucharisztikus világ kongresszus előkészületei nagyban folynak. A kongresszust előkészítő bizottság a Fülöp-szigetek 15 püspökének legfőbb védnöksége alatt áll és többek Manilla városának legszebb terén oriai, egy rögtönzött magaslaton oltár építését tervezi környös körül üvegfalakkal. Az oltár fölé hatalmas oszlopok fognak emelkedni, amelyek 35 méter magasságban egy kupolában végződnek. A kupola fölött hatalmas kehely lesz látható. Esténként az oriai oltár megfelelő ki-világításban szívet-emelő látványt fog mutatni.

RECH APÁTPLÉBÁNOS GYÁSZÁ. *Timisoara.* Saját tud. Váratlan mély gyász érte Rech K. Géza apátplébánost. Hétfőn távirati értesítést kapott Bécsből, hogy otllakó öccse, Rech József bulgáryári főlisztviselő ötvenéves korában gyomoroperáció következtében elhunyt. Rech József annakidején aktív tiszt volt és a 101. számú hékésesbhai gyalogezrednél teljesített szolgálatot, háboru után pedig Bécsben helyezkedett el. Az elhunytat családja — felesége és gyermekei: Rech Géza dr dráma-író (Stralsund) és diákleánya gyászolja, valamint testvérhátija Vitéz Rajny Béla. Budapest. Rech apát iránt, akit csak két hónappal ezelőtt borított gyászba atyja halála, az újabb gyász eset miatt nagy részvét nyilvánul meg.

Japán tiltakozás egy moszkvai ítélet ellen. Tokióból jelentik: A japán kormány erőlyesen tiltakozott Moszkvában Nakaj japán állampolgár tízévi börtönre való elítélése miatt.

MENNYI TENGERTI KIVITELRE LEHET SZÁMITANI. *Bucuresti.* Saját tud. A lapok szerint a hivatalos tényezők nagyon tulbecsülték azt az idej tengeri terméshölösleget, amely a kivitel számára Romániában rendelkezésre áll. Nem 500 ezer, hanem mindössze 50—60 ezer vagon tengeri kivitelre lehet számítani, vagyis körülbelül felét annak a mennyiségnek, amely tavaly kivitelre kerülhetett.

Elárverezik a világ legnagyobb függőhidját. Newyorkból jelentik: Kényszerárverésen el akarják adni a világ legnagyobb függőhidját. A newyorki Hudson-folyót átvívelő George Washington híd ze, amely hatvanmillió dollár költséggel csak nemrégén épült meg. Most Newyork állam pénzügyi hivatala értesítette a várost, hogy kényszerárverésen eladja a hidat, ha nem fizetik ki haladéktalanul a telekadót a telkek után, amelyek a híd pillérei állanak. A telkek körül néhány hete dúl a jogi háboru Newyork város és Newyork állam között. A városnak az a véleménye, hogy e telkek után nem kell adót fizetnie, de az állam pénzügyi hivatala ezt kéreken tagadja. Amerikában most nagy érdeklődéssel várják, hogy sor kerül-e a különös árverésre és akad-e a hidra vevő.

A tokiói állatkertből megszökött egy fekete leopárd. Tokióból jelentik: Szombaton reggel egy fekete leopárd megszökött az állatkertből, amit azonnal különkiadások adtak hírül, mindennütt nagy ijedséget keltve a városban. Az állatkert és Uemo-park körül fegyveres rendőrség jont zárólancot

Befejeződtek a prágai hadiszerszállítási tárgyalások. *Bucuresti.* Saját tud. Badulescu befejezte Págában a hadiszerszállítások kifizetésére vonatkozó tárgyalásokat és elutazott Bucuresti felé.

BALDWIN SZERENCSESVEGÜ AUTO-BALESETE. *Londonból* jelentik: Baldwin angol miniszterelnök gépkocsija London környékén összeütközött egy másik gépkocsival. A miniszterelnök gépkocsija megrongálódott, Baldwinak azonban semmi baja sem történt.

*** A létért való küzdelemben** reggelként éhgyomorra egy-egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz hathatós segítségére van a dolgozó egyéneknek, mert ez gyorsan és rendkívül enyhe módon szabályozza a szellemi és testi munkaképességre oly igen fontos gyomor- és bélműködést. Az orvosok ajánlják.

EGY HÓNAPRA BETILTOTTÁK AZ „UJSÁGOT”. *Satumareroi* jelentik: A Satumeren megjelenő „Ujság” című napilapot belügyminiszteri rendelettel egy hónapra minden indokolás nélkül betiltották.

A legújabb üvegtégla. *Londonból* jelentik: A londoni építészeti kiállításon bemutatták a legújabb üvegtéglat, amelyből teljesen üvegből készült lakóházat lehet építeni. Az üreges üvegtégla törhetetlen, a jelenlegi építőtégliánál kétszer erősebb. Oldalainak vastagsága egy centiméter. Anyagába hullámos mintát préselnek, úgyhogy a fény sugarakat átbocsátja és mégsem átlátszó. Szakértők állítása szerint az üvegből épített házak lakásai éppolyan világosak lesznek, mint az utca és falai átbocsátják az egészére oly fontos ibolyántúli sugarakat. Az új anyag egészen új építészeti hatásokat tesz lehetővé.

Kétszázötven éve született Fahrenheit, a higanymérő feltalálója. Kevesen tudják, hogy a pontosan működő higanymérőt a dancigi születésű Fahrenheit Daniel Gabriel használta először. Fahrenheit a higanyt elsőnek alkalmazta a hőmérőben. Fokbeosztását, amelynek nullpontja az 1709-i, leghidegebb hőmérsékletnek felelt meg. Angliában és Amerikában, de itt-ott Németországban is használják. A Fahrenheit-hőmérőn a fagypont 32-vel van megjelölve; a forráspont pedig 212 vel. A higanymérő feltalálója 1708—1720 közt lepte meg találmányával a világot. A

*** Több, mint 6000 orvos igazolja** a Total kiváló fájdalomcsillapító, gyógvító hatását, csuszos, köszvényes- és idegfájdalmaknál. Hűléses betegségeknek is régóta beváltak a Total tabletták. A hatása közvetlenül mutatkozik. A Total teljesen ártalmatlan és nem fejt ki káros hatást sem a gyomorra, sem a vesékre, vagy más szervekre.

Feljegyzések

„A Halászó macska utcája” olyan port veri fel pár hete, hogy az embernek belekönnyezett a szeme. A sajtó egy bizonyos része világjelentőségű eseményként kürtölte szerte azt, hogy valami meglehetősen ismeretlen és bizonytalan eredetű és összegű irodalmi díjat immár ismét egy magyar „tehetség” nyert el. A magyar tehetség képeit közölni kezdték a lapok, könyvét pedig bámulatos rövid idő alatt elkaptotta az olvasóközönség. Tulajdonképpen megállapítható, hogy nem a szokványos olvasóközönség vetette magát a Halászó macska utcájára, inkább olyanok, akik egyébként aligha szoktak olcsó ponyvánál egyebet olvasni, de most izgatta őket a kérdés: *milyen könyvvel lehet ma százazreket keresni?*

Mert kétségtelen, hogy e könyvsiker titka csak ennyi és semmivel sem több: miként keres ma valaki százegynéhány nyomtatott oldallal állítólag egynéhány milliót. Elolvastuk mi is a könyvet, amely a „nemzetközi pályázat” első díját kapta. Bevalljuk, nem értjük az egészét és tévóvan ingatjuk fejünket. Hogy egy ilyen jelentéktelen, ügyefogyottan megírt, kezdetleges könyv éppen Angliában, a modern regény diadalmas hazájában, nemzetközi zsűri előtt díjat nyerjen?... Elvégre lehetséges, de itt valami hiba van a kréta körül.

Időközben egyik magyarországi napilap kimutatta, hogy a könyv legérdekesebb részében egyszerű plágium, annak is a legotrómbább fajtájából. De mindez nem változtat a helyzetben, hogy a közönség, már annak tudniillik az a bizonyos rétege, továbbra is „megőrül” az irónőért és művéért. Mi ez a nagy siker tehát?

A minap tartott az író felolvasását valahol. Valóságos tapsorkán fogadta bevonulását. *Nézzük a közönséget és mosolyogtunk s mindent megértettünk.* A *Halászó macska utcája* személyes ügy. Igen sokaknak legszemélyesebb ügye, akik a felolvasás alkalmából beözönlöttek a budapesti belvárosba a Lipótvárosból és a Dob-utcából egyaránt, hogy ünnepeljék az olcsó fércmű sikerét, megfürödjenek a siker fényében és maguk is kérjenek belőle. Az ösztartozás jogán.

Ők csinálhatnak, csináljanak öreklámot maguknak egy-egy ilyen sikerrel! De hogy a magyar közvéleményt is elszédítsék mohó és nagyhangu vásári lármájukkal: ebből már nem kérünk. Maradjon meg a Halászó macska házi ügynek egy író, kiadócég és közönség magánéséteinek, amelynek semmi köze sincs sem az igazi magyarsághoz, sem pedig az igazi magyar irodalomhoz. *Ilyen nemzetközi sikerekből a leghatározottabban nem kérünk sem most, sem pedig a jövőben.*

Borzalmas erejű robbanás egy francia lőszergyárban

Párizsból jelentik: Franciaországban oriai lőszergyárrobbanás történt, amely sok halott és súlyos sebesült áldozatot követelt.

A saint-chamasi lőszergyárnak azon az osztályán, ahol a „tolite” nevű robbanó anyagot készítik hétfőn délután tűz ütött ki. Rögtön

megszóllaltak a gyártelep összes szirénái, mire a gyár igazgatói, mérnökei és a munkások nagy része a tűz színhelyére siettek.

A következő pillanatban rettentő robbanás történt és a gyár épületének alaktalan, füstölő és lángoló romhalmaza alatt harminc halott és kétszáz-nál több sebesült feküdt.

A halottak számát végérvényesen nem tudták még megállapítani, mert lehet hogy még többen lettek halálukat a romok alatt.

Egyre több halott kerül elő a romok alól.

Marseilleből jelentik: A saint-chamasi lőszergyár-robbanás áldozatainak száma emelkedett. Lázás munkával hordják szét a romokat, amelyek alól egyre újabb halottak kerülnek elő.

Már eddig negyvenre emelkedett a halottak száma, köztük van a gyár igazgatója is.

A robbanás okát még nem tudják és valószínűleg nem is fogják megtudni, mert akik beszélhetnének róla, valamennyien életüket vesztették.

Kávéházakban, vendéglőkben kérje mindonütt a „MAGYAR LAPOK”-at.

Történelmi, politikai, néprajzi háttérben:

Willam — Zsiros S. J.

Jézus élete

című mű 500 oldalas, térképpel diszitett könyv Jézus életét kora jellemrajzának a áfestésével állítja telkünk elé.

Ara 235 lei és portó.

Kapható: könyvosztályunknál

KÖZGAZDASÁG

Románia háromnegyedévi külkereskedelmi mérlege

A napokban tették közzé hivatalosan Románia ezévi külkereskedelmi mérlegét 1936 január 1-től szeptember 30-ig. Ha a háromnegyedévi mérlegét megfigyeljük, megállapíthatjuk, hogy az elmúlt évhez viszonyítva erősen fellendült külkereskedelmi forgalmunk. A háromnegyedévi mérleg adataiból alább néhány szemléltető adatunk, hogy tájékozottassuk olvasóközönségünket Románia és a többi állam között levő külkereskedelmi kapcsolatokról. A kivitel azt jelzi, mennyit szállított Románia az illető államnak, míg a behozatal az illető országból vásárolt áru értékét mutatja.

Anglia. Kivitel 1,911,230.000 lei az elmúlt év 1,104,404.000 leivel szemben. Behozatal 564,158.000 lei, az elmúlt év 795,066.000 leies behozatalával szemben. Tehát a háromnegyedévi egyenleg Angliával szemben 1,347,042.000 leivel aktív, míg a múlt évi csak 308,947.000 lei volt.

Franciaország. Kivitelünk Franciaországba az idén az elmúlt évinek kétszeresére emelkedett. 1,154,162.000 lei az idejéig, míg a tavalyi kivitel 533,469.000 lei. Ezzel szemben behozatalunk csökkent, csak 535,219.000 lei az elmúlt évi behozatal

646,945.000 lei. A háromnegyedévi egyenleg, mely az elmúlt évben passzív volt, az idén aktív lett 618,943.000 leivel.

Magyarország. Kivitel 772,921.000 lei, az elmúlt évi 749,784.000 leivel szemben. Behozatal: 555,228.000 lei a tavalyi 473,384.000 leivel szemben. A háromnegyedévi egyenleg 217,693.000 leivel aktív a múlt év ugyanazon évszakának 276,400.000 leies passzív mérlegével szemben.

Csehszlovákia. Kivitel 1936. és 1935-ben 981,952.000 és 580,175.000 lei. Behozatal 1936-ban 942,582.000, míg 1935-ben 1,930,679.000 lei. Az egyenleg 38,470.000 leivel aktív a múlt évi 550,504.000 leies passzív mérlegével szemben.

Németország. Az összes európai államok között Németországgal bonyolítunk le legnagyobb összegű forgalmat. Németország tőlünk legnagyobb részt petroleumot vásárol, míg mi Németországból leginkább gépeket szállítunk. A háromnegyedévi mérleg a következőképpen alakult. Kivitel 2,110,404.000 lei 1936-ban, míg az 1935-ös kivitel 1,663,885.000 lei volt. Behozatalunk Németországból 3,185,373.000 lei, míg az elmúlt évi 1,713,110.000 lei. Az egyenleg tehát passzív.

A Munkakamarák országos elnöke nyilatkozott Oradeán a Munkakamarák céljáról

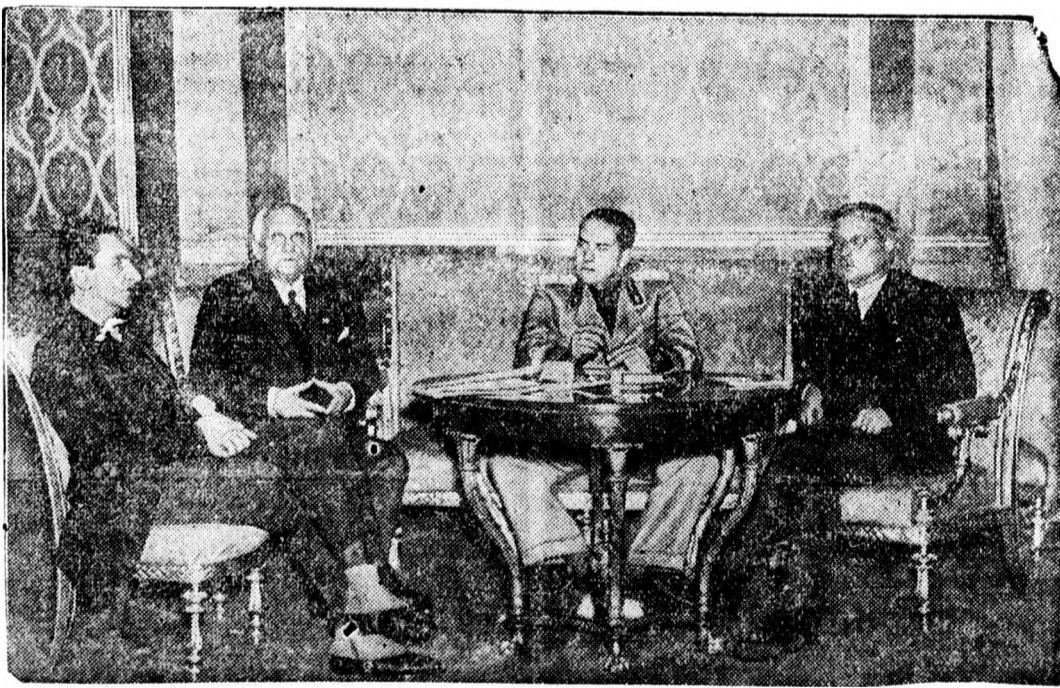
A román Munkakamarák országos elnöke Ilie P. Calciu hétfő délben Oradeára érkezett és a helybeli Munkakamara elnöki szobájában fogadta munkatársunkat, akinek idejövetele és az Unio céljáról a következőket mondotta:

— Azért jöttem Oradeára, mert itt van az ország legújabbán megalakult Munkakamarája. Azért igyekeztem ide, hogy tanácsokkal, utbagazításokkal helyes irányba tereljem az oradeai Munkakamara működését. Kamaráink célja: a munkásvédelmi és szervezési törvények alkalmazása mellett, a munkanélküliség kérdésének megoldása is. Az iparos társadalom felségélyezésére hosszú lejáratu kölcsönöket kívánunk folyósítani s erre vonatkozólag a kormány már el is készítette a törvényjavaslatot. Nemcsak hitelt, hanem nyersanyagot is fog kapni az iparostársadalom, mert a kartellek igen megdrágítják a nyersanyagokat.

— Nagyszabású kulturprogramot dolgoztunk ki és pedig azért, hogy a munkás és ipar-

rostársadalmat megóvjuk minden szélsőségtől. Felsőipari akadémiát is szervezünk és végzett növendékek számára, az ország kisebbségakta városiban román ipari műhelyeket létesítünk.

— Elhatároztuk továbbá, hogy eltöröljük a munkaadók első két heti táppénzének kötelezettségét. December első felében Bucurestiben Nistor miniszter összehívja az ország Munkakamaráinak tanácsát. Kamaránként 20—30 tanácsos vesz részt a gyűlésen. A Munkakamarák költségvetését felemeljük és módosítani kívánjuk a betegsegélyző törvényt, még pedig olyan értelemben, hogy az első heti táppénzt nem a munkaadók, hanem a betegsegélyző tartozik fizetni. Ezenkívül felépítjük a betegsegélyző palotát. — Calciu országos elnök azzal fejezte be nyilatkozatát, hogy a Munkakamarák egyetlen célja a munkás- és iparostársadalom anyagi és erkölcsi helyzetének feljavítása mellett, a munka rend és esend meghonosítása eme intézmények falai között.

A római egyezményt aláíró államok képviselőinek tárgyalása Bécsben

Jobbról-balra: Schuschnigg szövetségi kancellár, Ciano olasz külügyminiszter, Kánya magyar külügyminiszter és Schmidt Guidó osztrák külügyi államtitkár

SATU-MAREN MARAD AZ UNIO VAGONGYÁR. Satu-Mare. Sajat tud. Az utóbbi időben előtérbe került a satu-marei Unio vagongyár Brasovba való áthelyezésének kérdése. Egy időben már kiadták a rendeletet arra, hogy a vasöndödét és a présüzemet készítsék elő az átköltöztetésre, de most mégis úgy határozott a vezérigazgatóság, hogy a gyárat teljes egészében Satu-Maren hagyja, ami városzerte nagy megnyugvást keltett.

Bulgária aszaltszilvát exportál. Szófiából jelentik: Bulgáriában majdnem teljesen befejezték az aszaltszilvakivitel előkészületeit, úgy hogy rövidesen megindulhat a kivitel. A termelőknek fizetett árak elég magasak és kg-ként 5.7—7.5 léva között mozognak. Egyelőre külföldi szállítási szerződéseket még nem tudtak kötni, mert az exportőrök által kért árak igen magasak s ezért a vásárló államok egyelőre olcsóbb árú iránt érdeklődnek más termelő országokban.

JUTALOM AZ ÁLLATBARÁTOKNAK. A banati természetvédő egyesület december 13-án meg akarja jutalmazni azokat a fuvarosokat, kocsisokat, akik emberiesen és szeretettel bannak az állatokkal. Az egyesület kéri a szállítóvállalatok, ipari és magánvállalatok vezetőit, hogy irásban javasolják, kit tartanak méltónak erre a jutalomra. Az egyesület címe: str. Virtutii 1. Timisoara.

A SATUMAREMEGYEI ERDŐKITERME LÉS. A satumaremegyei erdőtulajdonosok még 1927-ben engedélyt kaptak a tulajdonukban levő erdők kitermelésére. Idővel azonban — mivel a háboru alatt ezeket az erdőket nagyon igénybevételek — megszorították az erdőkitermelést. Ésszerű kitermeléssel sokat jövedelmeznenek ezek az erdők, azért az erdőügyi hatóságok a következő falvaknak ismét megadta a kitermelési jogot: Târsolt, Tur, Firiza de Jos, Rosiori, Iagheriste, Crucisor, Bârgău, Sârbi, Curtuisul-Mare, Varaiu, Valea Chioarului, Solduba, Homorodul de Mijloc, Baba Novac, Sârătura, Cerhat, Tătărăsti, Viile, Satu-Mare, Cionchesti, Lazuri, Baia-Sprie, Blidar és Dănesti-Chioar.

Apróhirdetések

Apróhirdetések díja szavankint 3 lei, vastagabb betűvel 6 lei. Legkisebb apróhirdetés ára 20 lei (Az állatkeresőknek 33 százalékos kedvezmény) Cím a kiadóban 10 lei.

Lakás

Kétszobás
udvari lakás kiadó.
Oradea, Str. Moldova 38

Kapualatti
butorozott szoba, külön előszobával esetleg ellátással is kiadó.
Oradea, Str. Nicolae Zsiga No. 7.

Két utcai szoba
konyha és mellékhelyiségekkel álló lakás kiadó.
Oradea, Str. Leazănuui 12. sz.

Kiadó
egyszobás lakás.
Oradea, Str. Dimitrie Cantemir 55. és Str. Pavel 17. szám.

Különléle

Őszi
(francia) barack csemétek kaphatók dr. Kaczián Kálmán gyümölcsészetiében,
Oradea, Str. Ciordaş 46. sz. a.

Gyomorégés,
és gyomorsavtúltengés, emésztési zavarok, epebaj ellen biztos hatású a Magotin gyomorpor.
Ára 60 lei. Lerakat: Csanda gyógyszerár.
Oradea.

Keresek
főzni jól tudó minde-
nest. Cím a kiadóban.

ŐSZI ÜLTETÉSRE
gyümölcsfát, fenyőt bukészt, rózsát nagy készlet miatt nagyon olcsón árusít **CZIRA** kertészet Oradea, Str. Prága 24

Adás-vétel

Egy nagy
Meidinger vaskályha olcsón eladó. Madonna gyógyszerár, Oradea Sztaroveszky-u.

Horozható írógépet
keresek megvételre akár új, akár használt, de jó állapotban levő Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek „Írógép” jellegre.

Eladó
ebédlő kredenc, asztal és egy 6 karú csillár.
Oradea, Str. Pasteur No. 37.

Királypálma eladó
25 éves, gyönyörű példány.
Oradea, Strada Stramba 2. sz. alatt.

Jókarban
levő télikabát 10-12 éves fiu részére eladó.
Oradea, Str. Barierji 5

Egy hangverseny
zongora eladó.
Oradea, Str. Brătianu No. 27.

POEA OLMOT állandóan vesz a Szent László-nyomda r. l. Oradea, Strada Regele Carol No. 5.